

PREDOR ŠENTVID

26

Slavnostno odprtje predora. Osem ur kasneje je s stropa odpadel omet.

KOLIKO MILIJONOV ŠE?

ZAPLETOV S ŠENTVIŠKIM PREDOROM Z ODPRTJEM ŠE NI BILO KONEC. ŠELE DOBRO SO SE ZAČELI.

STAŠ ZGONIK

Prvi julij je bil za Slovenijo zgodovinski dan. Opolnoči so se najprej za osebne avtomobile odprle zapornice na vseh cestninskih postajah - veljati so začele vinjete. Nato pa je, v zgodnjih dopoldanskih urah, glede na prvotne načrte sicer z najmanj enoletno zamudo, sledilo še odprtje avtocestnega odseka Šentvid-Koseze, vključno z zloglasnim predorom Šentvid, vrednim 135 milijonov evrov, ki naj bi po premnogo letih končno razbremenil Celovško in skrajšal potovanja med Gorenjsko in Primorsko.

»Prav gotovo bodo ljudje, državljanke in državljani, kar hitro pozabili na zaplete pri izgradnji predora Šentvid,« je bil ob odprtju odseka prepričan minister za promet RADOVAN ŽERJAV. Ni pozabil omeniti, da zamude in povečani stroški niso v veselje ne investitorju ne uporabnikom. »Ampak upam si trditi, da je ekipa, ki danes odpira ta odsek, vse zadrege reševala hi-

tro, odločno in odgovorno,« je zatrdil Žerjav.

Vesetje je bilo vsesplošno, a kratkotrajno. Še isti dan, zvečer, je s stropa šentviškega predora odpadel del ometa, približno za eno samokolnico, ki k sreči ni padel na ali pred kako vozilo. In predor so zaprli. Kot smo lahko izvedeli naslednji dan, je omet odpadel s kovinskega nosilca v stari galeriji na gorenjski strani predora, približno 100 metrov od vhoda. Ponoči so tako protipožarni omet odstranili z vseh kovinskih nosilcev in predor v zgodnjih jutranjih urah hiteli vnovič odpreti za promet, hkrati pa so za naslednje dni napovedali dodatne preglede objekta. Še isti dan je minister Žerjav po elektronski pošti dobil odprto pismo »v imenu vseh, ki se vozijo ta trenutek skozi 'potencialno smrtno nevaren' predor«. Spisal ga je arhitekt ANDREJ ČUFER, ki se poslovno ukvarja s protipožarno zaščito predorov. V njem

pa stavek: »Zahtevam takojšnjo zaporo predora, do sanacije, ker niste upravičeni do igranja 'tunelske rulete' z denarjem Slovencev.«

spešijo do te mere, da predor ne bo čakal konca turistične sezone in morja načrtovane sanacije,« je zapisal Čufer. Morebitno odpadanje ometa

SCT: >>ČE SO VZROKI IZVEN DELOVANJA IZVAJALCA, POTEM SE BO TREBA O FINANCIRANJU ŠE DOGOVORITI.<<

Kot smo lahko prebrali, sta bili izbi- ra vrste protipožarne zaščite in sama izvedba nanosa protipožarnega ometa povsem neprimerni, zato ni nikakršnega zagotovila, da omet ne bi odpadel tudi s kakega drugega dela stropa stare galerije, ne samo kovinskih nosilcev, za katere je že bilo poskrbljeno. »Ni strokovnjaka ali naprave, ki lahko pregleda ali garantira prijem protipožarnega ometa, kajti gre za kemično-fizikalen proces in za številne vplive, ki lahko dinamiko po-

pa je smrtno nevarno, je opozarjal, ne sicer zaradi teže samega ometa, ampak zaradi nepredvidljive reakcije voznika avtomobila, na katerega bi lahko kos ometa padel.

Na prometnem ministrstvu so nato povedali, da si Čufer kot lastnik podjetja, ki se ukvarja s sistemi prezračevanja in gašenja v predorih, že več let prizadeva na različne načine, tudi s pritiski na ministrstvo, uveljaviti svoje rešitve. »Tudi v primeru predora Šentvid se zdi, da želi z margina-

lizacijo velikega projekta skozi mala vrata priti do posla,« so zapisali na ministrstvu in zagotovili, da je »velika večina strokovnjakov enotna, da je predor Šentvid zelo varen predor«. S tem so Čuferja seveda diskreditirali. Mu gre res le za promocijo lastnega podjetja?

Konec prejšnjega tedna so nato predstavniki vpletenih v gradnjo predora opravili pregled stare galerije, natančneje protipožarnega ometa, v ponedeljek pa je sledila presenetljiva novica: predor bodo še isti večer vnovič zaprli, zaprt bo vse do petka. Kot je pojasnil član uprave Darsa BOŠTJAN RIGLER, je komisija, ki je analizirala poročila po opravljeni sanaciji odpadlega ometa, ugotovila, da so bila kritična mesta, ki so pomenila nevarnost za promet, odstranjena že v torek. A hkrati, je pojasnil, so člani komisije ugotovili tudi, da na protipožarni zaščiti obstajajo potencialno nevarna mesta, na katerih bi sčasoma lahko prišlo do odpada ometa. »Gre za zelo zahteven projekt, v vsakem primeru pa bo treba predvideti tudi sanacijo ostalih mest protipožarne zaščite. Predor se bo torej vsaj delno zaprl tudi ob teh sanacijah,« je še povedal Rigler. Kar naenkrat se Čuferjeva opozorila niso več zdela tako poslovno in egoistično motivirana.

Na kaj pa sploh opozarja Čufer? Po njegovem prepričanju je zaradi starosti galerije - zgrajena je bila že leta 1984 - beton neprimeren za nanašanje ometa. Prav tako naj bi bila pomanjkljiva predpriprava delov, na katere so omet nanašali. Beton naj bi bil zaradi sočasnih del v predoru prekrit s prahom. Omet je nanašal podizvajalec SCT, britansko podjetje Ceramicoat. Nanašali naj bi ga nepravilno, pod kotom, ki ne zagotavlja ustreznega oprijema podlage. Britanci naj ne bi imeli dovolj izkušenj z gradnjo na območjih, kjer se temperature pozimi spustijo pod ničlo. Temu je strop v stari galeriji še posebej izpostavljen, saj gre za predel ob vходу v predor, kjer so temperaturna nihanja največja. Prav

Član uprave Darsa Boštjan Rigler (levo), prometni minister Radovan Žerjav (desno)

Arhitekt Andrej Čufer, katerega besede se vsak dan potrjujejo.

ANDREJ ČUFER, STROKOVNJAK ZA POŽARNO VARNOST: »ZAMAKANJE IN ZMRZAL BOSTA ODLUŠČILA VSAKRŠEN OMET NA 25 LET STAREM BETONU, SAMO VPRAŠANJE ČASA JE, KDAJ BO ODPADEL.«

tako v bližini vhoda z gorenjske strani teče reka Sava, kar posledično pomeni več vlage, ki prav tako ne vpliva ugodno na trajnost ometa. Stvari dodatno zaplete dejstvo, da je vhod v predor razmeroma nizek. Zaradi podtlaka, ki se ustvari, ko v predor zapelje večji tovornjak, je omet dodatno ogrožen. Kot pravi Čufer, vsak tovornjak, ki zapelje v predor, deluje kot »sesalec«.

Ob tem dodajmo, da Čufer ni edini, ki opozarja na slabo izvedbo nana-

šanja protipožarne zaščite. Nanašanje ometa si je namreč aprila ogledal direktor avstrijske veje podjetja Promat FRITZ KUKULA in v pismu Promatovemu zastopniku v Sloveniji LEONU PAJKU med drugim zapisal, da dela, ki jim je bil priča, »z neko resno protipožarno zaščito nimajo nič skupnega«. Promat je podjetje, ki je pred kratkim prevzelo družbo Cafco. To podjetje pa je izdelovalec ometa, uporabljenega v galeriji. Ceramicoat je zadolžen zgolj za nana-

šanje. Kukula je bil še posebej začuden nad načinom nanašanja, saj je bila priprava podlage po njegovem zelo površna. »Z mojega vidika je obdelovanje (podlage) katastrofa, in bojim se, da se bo omet kmalu po tem, ko bo predor predan v uporabo, ločil na posameznih mestih.« Iz galerije naj bi torej delavci SCT ta teden odstranili ves omet z vseh potencialno nevarnih mest. Kot je pojasnil izvršni direktor SCT za področje nizkih gradenj ROBERT KUZMAN,

nameravajo odstraniti od 20 do 30 odstotkov vsega protipožarnega ometa v stari galeriji. Skrb zbuja to, da naj bi bila problematična mesta po stropu predora nametana povsem naključno. To seveda meče dvom na temeljitost pregleda objekta, hkrati pa pomeni visoko stopnjo nepredvidljivosti morebitnih nadaljnjih zapletov.

Čufer je novico o zaprtju predora pospremil z izjavo, da je »očitno prevladal razum«. A kljub temu po-

ODPRTJE BREZ UPORABNEGA DOVOLJENJA

28

NA DARSU POSKUŠAJO MINIMALIZIRATI DEJSTVO, DA SO OČITNO KRŠILI ZAKON

PU LJUBLJANA

Ob lanski obnovi cestišča v predoru Golovec Dars za cestno zaporo ni pridobil dovoljenj. V nesreči, ki se je nato zgodila prav tam, je umrlo sedem ljudi.

Kot da ne bi bilo že odpadanje ometa dovolj, je Delo tri dni po odprtju razkrilo, da šentviški predor sploh še nima uporabnega dovoljenja, oziroma kot je v navadi pri začetnem obratovanju zapletenejših objektov, dovoljenja za poskusno obratovanje. Še isti dan je ministrstvo za okolje to dovoljenje izdalo. Na naše vprašanje, ali so pohiteli zaradi medijskega razkritja, so nam na ministrstvu odgovorili, da odločbo o izvedbi poskusnega obratovanja izdajo, ko so za to izpolnjeni pogoji, dokumentacijo v zvezi s predorom pa so prejeli v sredo, 2. julija.

Na Darsu se branijo, da so imeli v rokah pozitivno mnenje komisije, zadolžene za ocenjevanje prometne varnosti, in da so bile pomanjkljivosti, ugotovljene sredi junija, pravočasno in zadostno odpravljene. Na naše vprašanje, če ni zelo očitno sporno, da z odprtjem za promet brez dovoljenja kršijo zakon o gradnji objektov, je BOŠTJAN RIGLER odgovoril, da zadeve ne bi komentiral. Vmešala se je Darsova izvršna direktorica za prodajo in marketing BRANKA VIDETIČ: »Dejstvo je, da ker je bilo ob tehničnem pregledu ugotovljeno, da je vse v redu, potem nihče ni posvečal pozornosti temu, ali je papir dejansko že v hiši. Problem bi bil, če bi mi predor odprli, če bi tehnična komisija ugotovila, da je karkoli narobe.« A izkazalo se je, da je nekaj hudo narobe, smo vztrajali. »Tega tehnič-

Šentviški predor ni prvi cestni odsek, ki ga je Dars odprl ali zaprl brez dovoljenj

ni izvedenci v okviru pregleda ne bi mogli ugotoviti,« je zatrdil Rigler. Prometni minister Žerjav naj ne bi vedel, da odpira predor brez dovoljenja. »Minister za promet je bil prepričan, da so pred odprtjem predora pridobljena vsa potrebna dovoljenja v skladu s predpisi. Fizično pa podobnih dovoljenj ne preverja, saj so za to pooblaščenice institucije in posamezniki - v tem primeru investitor Dars,« nam je povedala predstavnica za odnose z javnostmi na prometnem ministrstvu LIZA POLJAK. »V kolikor bi bil obveščen, da dovoljenje za poskusno obratovanje ni pridobljeno, bi Darsu seveda odsvetoval otvoritev.« Žerjav je sicer vodstvu Darsa že omenil morebitne kadrovske zamenjave, a jih Boštjan Rigler v torkovih Odmevih ni vzel preveč resno: »Jaz bi te ministrove navedbe razumel predvsem v smislu, da se je treba uesti in do reči, kako naprej.«

Minister Žerjav je napovedal tudi rešitev vprašanja nekaterih drugih avtocestnih odsekov, ki so brez uporabnega dovoljenja že več let in na katere se je v poskusu zmanjševanja pomena tokratne napake skliceval Rigler. Z Darsa nam sezna teh odsekov niso uspeli poslati. ✕

udarja, da bi bilo treba odstraniti celoten protipožarni omet v stari galeriji. Na naslov ministra Žerjava je romalo njegovo novo pismo: »Delno klesanje protipožarne zaščite bo načelo površino in povzročilo dodatne vibracije. Robovi med odstranjenjo in neodstranjenjo zaščito bodo odprte rane, kjer se bodo izpostavile stične površine. Vlaga bo še hitreje in neenakomerno prodirala v stično plast, kar bo krušenje samo pospešilo.« Problematična se mu zdi tudi sestava komisije, ki je predor pregledala in se odločila o nadaljnjih ukrepih: »Sestaviti pregledovalno ekipo, v kateri so samo izvajalci in njihovi nadzorniki, je podobno, kot če bi vam zdravnik odstranil napačno ledvico, vi pa bi ga prosili še za operacijo na možganih.« Čufer meni, da bi v tako komisijo spadal vsaj kakšen neodvisen strokovnjak. Robert Kuzman temu ne nasprotuje, a hkrati poudarja, da SCT kot izvajalec pri sestavljanju komisij nima veliko besede. »Vedno se nagibam k temu, da so neodvisni strokovnjaki dobrodošli. Če bi se Dars za to odločil, bi sam to pozdravil.«

Ker je kljub preštevilnim zapletom glavna znamenitost šentviškega predora še vedno njegova astronomska cena, se prav zato kot eno glavnih vprašanj vedno vsili: kdo bo to plačal? Potem ko je SCT na odgovornost poklical Ceramicoat, smo v ponedeljek izvedeli, da Angleži ne nameravajo avtomatično prevzeti odgovornosti in s tem stroškov sanacije. Razloge za odpadanje ometa namreč vidijo v tresljajih zaradi železnice, ki je nad galerijo, in v zamakanju vode. Po Kuzmanovih besedah bo treba pri ugotavljanju krivde in s tem finančne odgovornosti počakati na dokončne ugotovitve komisije o vzrokih odpadanja ometa. Ministra Žerjava, ki zaplet označuje za nesprejemljiv, za šlamparijo, ne zanima, ali je kriva železnica, ali je kriva vlaga, ali je krivo železo. Stroške mora po njegovem plačati izvajalec del in pika. Kuzman smo vprašali, ali nam lahko zagotovijo, da računa za dodatna dela ne bodo izdali državi: »Tega nisem trdil. Na osnovi izsledkov komisije bomo lahko sklepali o vzrokih. Če so vzroki izven delovanja izvajalca, potem se bo treba o financiranju še dogovoriti.« Dejansko pa je vse odvisno od določil pogodbe med Darsom in SCT - ta so običajno napisana tako, da je v njih zapovedana izvedba, s čimer se odgovornost prenese na naročnika. Podoben primer, ko je Dars moral v pomembnem delu prevzeti finančno odgovornost za napako, se je zgodil pri izvedbi in naknadni sanaciji betonskega vozišča v trojanskih in črnokalskih predorih.

Glede nadaljnje usode protipožarne zaščite v predoru na SCT prav tako nočejo oziroma ne morejo ponuditi dokončnih odgovorov. »Če bo ugot-

ovljen vzrok napak neko nemarno ravnanje, potem bo postopek ometavanja zgolj ponovljen, če pa se izkaže, da stara galerija ni primerna za tak omet, bo treba vse narediti na novo,« pravi Kuzman in dodaja, da bo v vsakem primeru projekt treba pripraviti na novo. Težava je v tem, ker gre, kot kaže, tako za nemarnost kot za neprimernost. Samo upamo lahko, da eno ne bo zasenčilo drugega.

Potrebno je pojasnilo, kako se je SCT sploh odločil za protipožarni omet. Še prej povejmo, da je protipožarna zaščita v tem primeru namenjena varovanju objektov nad predorom oziroma galerijo. Po prvotnih načrtih naj bi strop stare galerije obložili z negorljivimi ploščami. »Ko smo posel (novembra lani) dobili, smo začeli iskati izvajalca. In ugotovili, da te plošče niso testirane za tako mesto uporabe, zaradi podtlaka v predoru. Ni bilo testov za pritrdilne materiale. Niso bile dobavljive v časovnih okvirih, za katere smo se dogovorili,« pojasnjuje Kuzman. »Kontakt za alternativo smo dobili prek projektanta. Firma je bila ocenjena za primerno, material je bil atestiran, dobili smo vse papirje in predlagali smo zamenjavo.« Prav tako so zagotovili izvedbo v zahtevanem roku. Kot poudarja, je bil prvi julij zelo oster rok. Po njegovih besedah je Zavod za gradbeništvo sicer izvedel določeno število poskusov in ugotovil, da je sprejemljivost materialov zadostna. V ponedeljek zvečer se je začelo odstranjevanje ometa na potencialno nevarnih mestih v galeriji. Prve slike del, na katerih delavci na dvignih ploščadih s kladivi razbijajo omet, so vnovič razburili Andreja Čuferja. Nastalo je tretje pismo ministru Žerjavu (v četrtem, objublja, ga bo zaradi nestrokovnosti pozval k odstopu). Kot opozarja, so delavci z nepredvidnim manevriranjem ploščadi že med montažo elektrostrojne opreme uničili dva ventilatorja. Opozarja na optični kabel, namenjen detekciji požara, ki je pritrjen na strop galerije. »Siemensov kabel je zelo občutljiv in ga ob morebitnem pretrganju ni mogoče poljubno spajati, saj spoji onemogočijo delovanje sistema.« Ob pretrganju kabla bi tako bilo treba po njegovih trditvah zamenjati celotno zanko v predoru, sistem detekcije naj bi stal več kot 600 tisoč evrov, kar bi pomenilo dodatne stroške. Pri množici delavcev s težkimi kladivi to ni tako neverjeten scenarij. Skeptičen je tudi glede nadaljnega ravnanja. Nov obrizg z enakim ometom bi bila po njegovem mnenju napačna odločitev. »Seveda bi bilo to najbolj elegantno za SCT, ker bi malo popraskali ter na kritičnih mestih zabili kakšno mrežico in vse lepo prekrili. Toda zamakanje in zmrzal bosta odločila vsakršen omet na 25 let starem betonu, samo vprašanje časa je, kdaj bo odpadel.« ✕